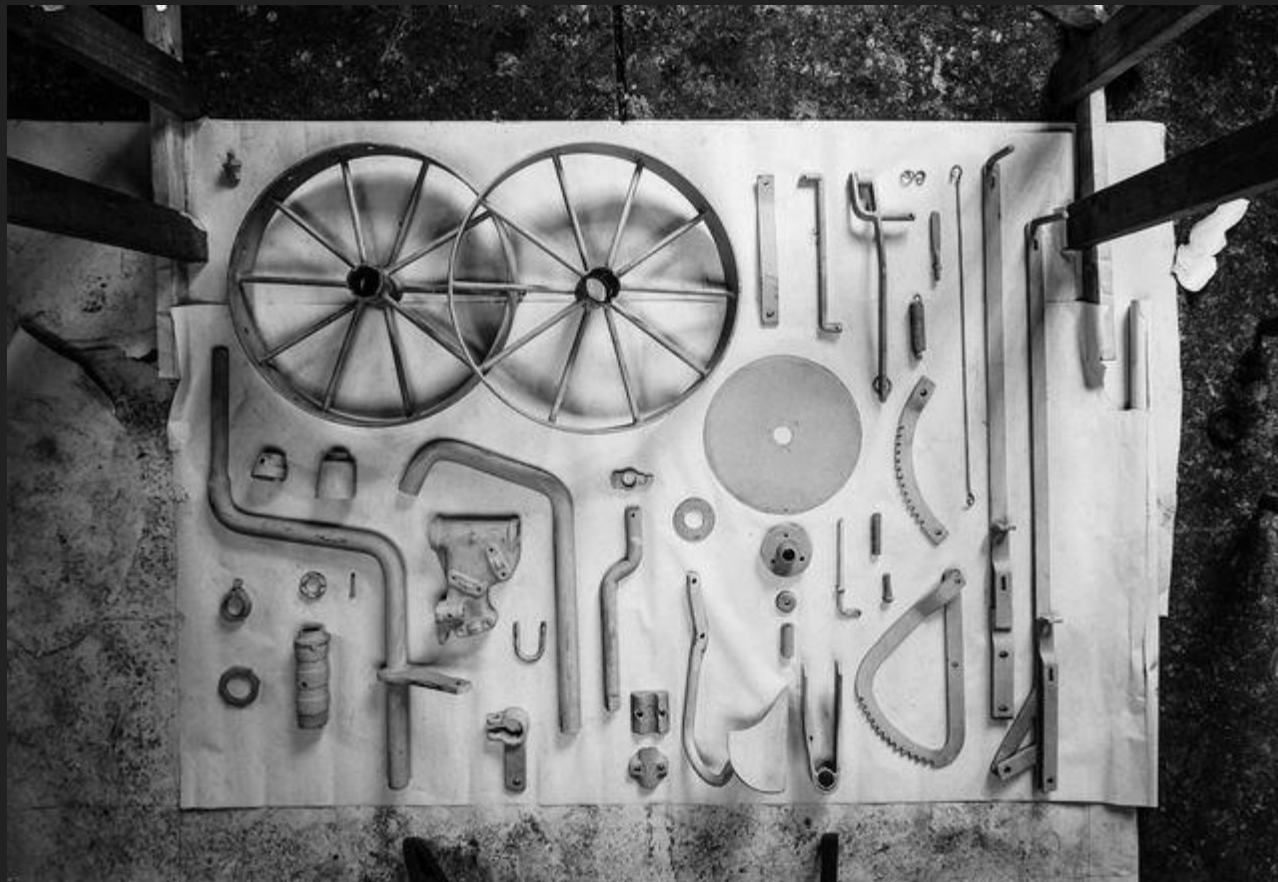

Tervetuloa aikamatkalle
vanhaan Fiskarsiin!
Tämä oppimateriaali on
suunnattu
alakouluikäisille, ja se on
vapaasti
hyödynnettävissä
opetuskäyttöön. Tehtävät
löydät tiedoston lopusta.

Kuva 1.

Fiskarsin ruukki

Fiskarsin joen varrelle perustettiin vuonna 1649 ruukki, joka tunnetaan nykyisin matkailukohteena. Aikoinaan ruukki valmisti mm. takkirautaa, tankorautaa, valutuotteita, koneiden osia, kupariesineitä ja taloustavaroita.

Tänään Fiskars Oyj on laajasti tunnettu osakeyhtiö ja ruukki elävä kulttuuriympäristö, missä design, käsityö ja taide kukoistavat vuoden ympäri. **Fiskarsin museo** tallettaa ja tutkii ruukkikulttuuria 1600-luvulta tähän päivään saakka.

Kuva 2.

Ruukin työläisiä

1600-luvulla useimmat työntekijöistä olivat vasaraseppiä mutta ruukissa oli myös esimerkiksi sahaaja, räätäli ja suutari sekä miehiä, jotka työskentelivät malmilaivoilla. Ruukissa toimi myös maasmestari, joka oli hyvin kunnioitettu henkilö. Hänen tuli tuntea murentajan (malmin murskaajan), malminpanostajan (joka syötti masuuniin hiiltä, malmia ja kalkkikiveä) sekä hyttirengin työt. Työntekijöihin laskettiin myös maanviljelijät, jotka työskentelivät ruukille kuuluneilla tiloilla.

1700-luvulla ruukissa työskenteli kuparihytissä myös apumies ja kuonankuljettaja. Virkamiehiä oli vähän ja masuunintäyttäjä toimi ruukin työnjohtajana. Pikkuhiljaa toiminta alkoi kuitenkin vaatia enemmän hallintohenkilökuntaa ja tänä aikana syntyikin uusi ammatti, kirjanpitäjä.

Naiset työskentelivät kodin ulkopuolella vasta 1900-luvun vaihteesta alkaen taloudenhoitajina, opettajina, postissa, konttorissa, kaupassa ja Antskogin verkatehtaalla.

1800-luvulla rakennettiin kasarmeja, joissa asui yhdessä sekä työläisiä että virkamiehiä. Lisäksi rakennettiin koulu ja myös talli, jotka yhdistettiin kellotornilla. Sitä alettiin kutsua Kellotornirakennukseksi.

Kuva 3.

Tule matkalle Fina Ringin ja Kalle Wimanin maailmaan!

He olivat Fiskarsissa yli sata vuotta sitten asuneita työläisiä.

Fina Ring

Fina Ring oli kuulu hienopesijä. Hänen miehensä August oli töissä valssilaitoksella. August joi joka päivä yli viisi litraa mallasjuomaa. Tähän kului valtavat määrät ruista. Onneksi ruista riitti vielä leipäänkin. Tule mukaan leipomaan Finan kanssa!

Kuva 4.

Kuva 5.

Leivintupa

Tässä näet kuvan Fiskarsin yläruukin leivintuvalta. Koska työläisperheiden asunnot olivat ahtaita, heillä ei ollut kotonaan omaa leivinuunia, vaan yläruukkilaisilla oli oma leivintupa. Tarkkasilmäiset löytävät kuvasta leipälapion, juustomuotin, härkkimen, jauhosiivilän sekä voikirnun.

Jyvistä jauhoksi

Jyvät jauhettiin jauhoksi Fiskarsin yhteisessä vesimyllyssä. Leivintuvalta löytyvät kuitenkin vielä vanhat käsikäyttöiset kivet. Näitä on raskas pyörittää, mutta lopulta jauho saadaan ulos kivien välistä.

Klikkaa alla olevaa kuvaa niin näet kuinka Käsikivillä jauhaminen sujuu!

Kuva 6.

Kuva 7.

Fiskarsin mylly

Fiskarsin mylly on rakennettu 1898, mutta samalla paikalla on ollut mylly jo 1620-luvulla!

Aluksi jauhettiin ruista, ohraa ja kauraa. Vehnä yleistyi vasta 1930-luvulla.

Mylläri oli arvostettu henkilö, mutta hän joutui tekemään raskasta työtä. Viljasäkit kannettiin toisen kerroksen suppiloihin. Yksi säkki saattoi painaa 80 kiloa!

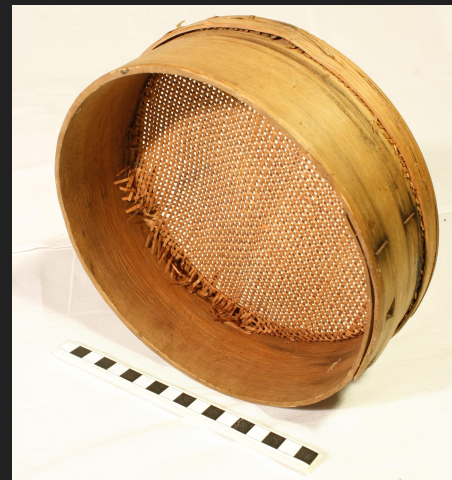

Leipämuotilla
muotoillaan perinteinen
reikäleipä.

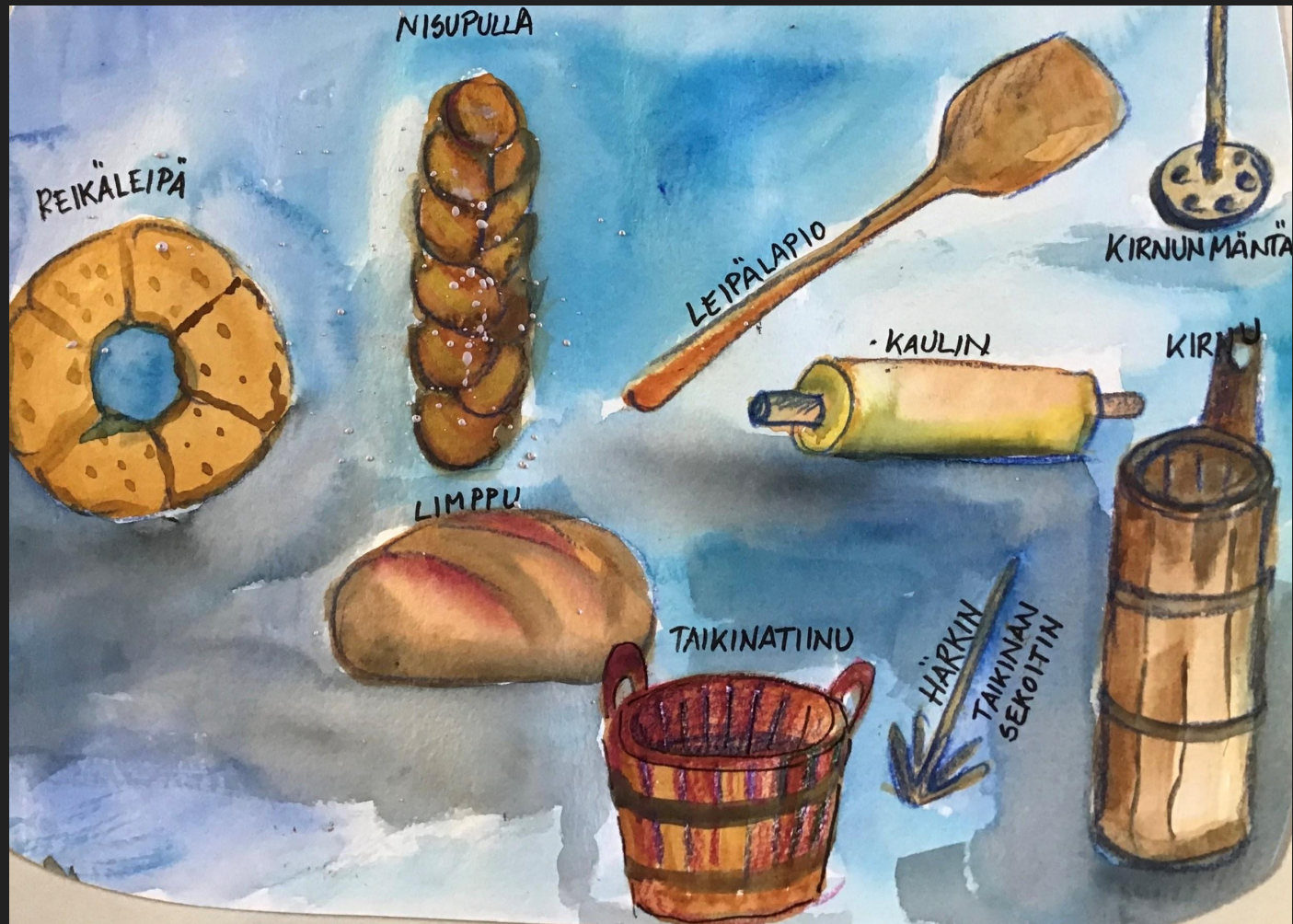
Leipälapiolla työnnetään leivät
kuumaan uuniin.

Jauhosihti

Härkkinellä sekoitetaan leivonnan
alussa taikinaa tiinussa.
Kuvat 8-11.

Kuva 12.

Peukaloleipä

Ruisleipä on herkullista ja ravitsevaa. Kattoon ripustamalla se säilyi pitkään ja oli turvassa hiiriltä. Kun leivän päälle levitettiin voita peukalolla, siitä tuli peukaloleipää. Peukaloleipä olikin työläisten tärkein eväs, ja se nautittiin yhdessä kahvin kanssa.

Kuva 13.

Kalle Wiman

Karl “Kalle” Wiman aloitti työnsä konepajalla 1869 ollessaan vasta yhdeksänvuotias. Se oli silloin tavallinen ikä aloittaa työt!

Aina iloinen ja ystävällinen Kalle ehti työskennellä pitkään myös valimolla. Valimolla valmistettiin pääosin tehtaissa ja maataloudessa tarvittavia tuotteita. Kuvassa näet Kallen yhdessä vaimonsa Evan kanssa.

Kuva 14.

Kurkista valimotyöläisen elämään

Katso lyhytelokuva [Tarinaa raudasta:](https://finna.fi/Record/kavi.elonet_elokuva_156997)

https://finna.fi/Record/kavi.elonet_elokuva_156997

Elokuva, lyhyt dokumentti, Suomi

Harry Lewing, Ohjaaja

1949

Metalliteollisuusyhtymä Fiskars Oy:n tehdaslaitosten esittelyä, raudan ja teräksen valmistusta sekä konepajatoimintaa.

Fiskarsin aura vuodelta 1883

Auroja valmistettiin Fiskarsissa yli miljoona kappaletta.

Kuva 15.

Pellon kyntöä Fiskars-kertausauralla

Kuva 16.

Kuva 17.

Tehtäviä

Tehtävä 1

Tarkastele millaisia välineitä ennen käytettiin. Mene omaan keittiöösi, ja tutki millaisia leipomiseen tarvittavia työkaluja löydät.

Mistä välineet tehtiin ennen, entä nykyään?

Kuvat 17-18.

Var nyttig lef i dina möders minne.
Känn religionens kraft, var tacksam mot
dets lära. Prydlighet i seder bädar deras fall.

A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N.

O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.
A b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

År den 10 Juni 1846.

Emilia Boye.

Tehtävä 2

Fiskarsissa työtä tekevät lapset pääsivät kouluun sunnuntaisin. Katso kirjaimia 1800-luvulta, ja harjoittele kirjoittamaan oma nimesi vanhaan tyyliin!

Tehtävä 3

Perusta oma museo kotiin! Valitse itsellesi tärkeitä esineitä, mukana voi olla myös uusia tavaroita. Asettele esineet kauniisti. Pohdi, miksi jokin esine olisi kiinnostava tulevaisuuden ihmisen mielestä. Pidä tulevaisuuden ihmiselle opastus omassa museossasi! Kerro hänelle millaisia esineitä näyttelystä löytyy ja mitä niillä on tehty. Jos voit, videoi tai kuvaa oma opastuksesi ja lähetä se meille osoitteeseen info@fiskarsmuseum.fi. Näin sinun museosi voi säilyä tuleville lapsille. Muista kuitenkin kysyä tähän lupa vanhemmaltasi.

Fiskarsin oranssikahvaisia saksia on valmistettu jo viisikymmentä vuotta. Löydätkö omaan museosi nämä kuuluisat sakset?

Kuvat 20-21.

Kuva 22.

Tehtävä 4

Työpäivän jälkeen on leikin aika! Mene ulos ja rakenna oma navettasi täyteen käpylehmiä kuten nämä lapset.

Etsi erilaisia käpyjä ja tikkuja. Työnnä tikut jaloiksi mahdollisimman syvälle kävyn suomujen väliin. Kokoa vaikka käpykirahvi lehmien kaveriksi!
Kuvat 23-24.

21.4.2020

Aikamatkan tarjoaa: Fiskarsin museo

Opetusmateriaali: Rauna Rossow
Birgit Aittakumpu

<http://www.fiskarsmuseum.fi/fi>

KUVALÄHTEET:

Kuva 1. Roos, Rafael, k. Fiskars. www.finna.fi

Kuva 2. Ståhlberg, K.E. kuvaaja 1890-1899. Finna, Museovirasto - Musketti

Kuva 12. Helena Kilpiäinen

Lyhytelokuva: Harry Lewing, Ohjaaja 1949. Kansallinen audiovisuaalinen instituutti. www.finna.fi

Kuva 15. Suomen Talousseura, v. pienoismalli; aura / kääntöaura. www.finna.fi

Kuva 16. Nils Westermarckin (s. 1910, k. 2002) kuvakokoelmasta. Pellon kyntöä. Kaksi hevosta ja kertausaura. www.finna.fi

Kuva 17. Helena Kilpiäinen

Kuva 19. Wallensköld Emilia Charlotta, t. Kirjoitusharjoitus. www.finna.fi

Kuva 22.: Vahter, Tyyni, k. tyttöjen leikkitarha; kuusenkävyt - lehmiä; männynkävyt - lampaita.
www.finna.fi

Muut kuvat: Fiskarsin museon kuvakokoelma

